

VERZAMELVAKANTIE NAAR KRETA, 1994

door

F. Bours

Mijn vrouw en ik hadden twee weken vakantie en we moesten echt van huis, anders zou er toch maar worden doorgewerkt, want we hebben een eigen bedrijfje. Een last-minute-reis leek ons de oplossing om voor weinig geld toch aan de Middellandse Zee te komen. Het werd tot onze grote vreugde het eiland Kreta, want van dit eiland wisten we dat er op schelpengebied wel wat te beleven valt. We hadden dat gelezen in het C.B. nr. 261. van 1991, een artikel van Piet Hessel.

Na een vermoeiende auto-vlieg-busreis, kwamen we op 3 september om 24.00 uur aan in Bali onze bestemming. Het bleek een klein dorp ongeveer 30 km ten westen van Heraklion.

De volgende morgen ben ik om 4.30 uur opgestaan (ik kon niet meer slapen, want mijn hoofd zat vol met schelpen). De duisternis weerhield me er niet van om alvast op zoek te gaan naar het strand met de schelpen. Ik slenterde door straatjes en steegjes en de volle maan verlichtte mijn pad. Na een kwartiertje kon ik de zee horen en ruiken, maar nog niet zien. Ik wist achter een hotel te komen, waar het strand lag. Het was nog steeds pikkedonker, dus ben ik maar op het strand gaan zitten wachten tot het licht werd. Het duurde ongeveer een uur voor ik kon gaan zoeken en na twee volle uren kwam ik tot de conclusie dat ik maar beter in bed had kunnen blijven liggen want, wat een teleurstelling, op het hele strand lag geen enkele schelp.... Al scheen de zon volop, het was voor mij een donkere dag.

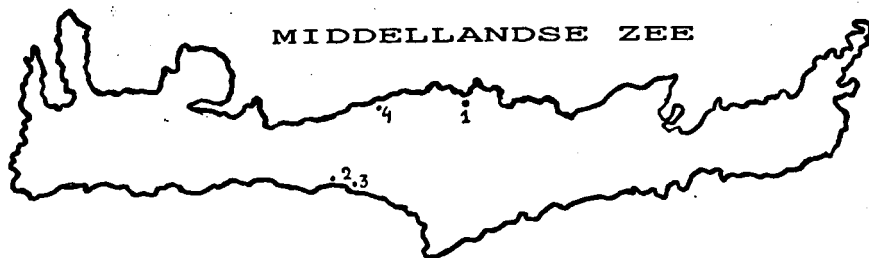
Terug bij het appartement bedacht ik dat de snorkelspullen waren meegenomen. Het verzamelen onder water had me eigenlijk altijd wel iets moois opgeleverd, er was dus nog hoop. Diezelfde dag nog ging ik terug naar het strand en probeerde opnieuw mijn geluk, maar nu onder de zeepiegel. Koortsachtig speurde ik over de bodem van de zee en dook vaak wel tot een diepte van vijf meter. En zie daar.... een wenteltrap!!! Mijn dag was weer goed (de liefhebberij was immers begonnen met de vondst van een wenteltrap aan het strand van Egmond aan Zee in 1967). Ik hield de wenteltrap tegen mijn duikbril om hem eens goed te bekijken. Het bleek, dat het niet *Epitonium commune* was. Dit was helemaal geen teleurstelling, want de schelp was er wel eentje van dezelfde familie. Tevens een nieuwe soort voor mijn collectie. Moest ik ook nog ademen? Al hoestend en proestend kwam ik aan de oppervlakte en met de nieuwe soort stevig in de knuist zwom ik naar de kant. Daar kon ik de vondst nog eens goed bekijken. Ik had deze soort wel meer gezien, (in de boeken wel te verstaan) maar er schoot mij zo gauw geen naam te binnen. Gelukkig had ik wat boeken meegenomen, zodat de naam wel te vinden was. Het bleek *Epitonium lamellosum* te zijn, een soort die ik nog nooit aan de Middellandse Zee verzameld had. De eerste week werden er nog 24 exemplaren van deze soort verzameld, verder twee grote exemplaren van *Thais haemastoma* en 1 exemplaar van *Fasciolaria lignaria* (een nieuwe soort voor mijn verzameling). Aan het strand daar kon af en toe een beetje gruis verzameld worden, maar erg soortenrijk was het gruis niet.

Toen de eerste week er op zat, waren we genoeg uitgerust om een speurtocht over het eiland te ondernemen. We huurden een auto: dat leek ons handig i.v.m. eventuele grote hoeveelheden gruis.....

Plakias werd ons eerste doel. Het ligt aan de zuidzijde van het eiland en ongeveer anderhalf uur rijden van ons appartement. Plakias heeft een prachtige baai met een zandstrand. Aan de oostzijde van het strand kon er wat gruis verzameld worden, maar dit bevatte niet veel soorten. Vlakbij Plakias zou er een prachtig palmenstrand zijn met een heel smalle rivier die uitmond in zee. Prevali heet het dorp en het strand ligt aan het einde van een zes kilometer lange, haast niet berijdbare, kronkelweg die langs diepe ravijnen voert (je moet wat over hebben voor de schelpen!). Het strand aldaar was werkelijk brandschoon, dus er waren ook geen schelpen. Bij het riviertje hadden we meer geluk. We vonden er twee nieuwe soorten zoetwaterslakken voor de collectie, nl. *Melanopsis praemorsa* en *Theodoxus transversalis*.

De volgende dag hebben we wel 9 stranden bezocht, waarvan er 8 voor de malacoloog oninteressant. Wél interessant was Skaleta, ongeveer 45 km ten westen van Heraklion. Deze badplaats heeft een 2 km lang zandstrand met hier en daar een beetje gruis. Op het eerste gezicht was er niet veel te vinden: wat *Rissoa*-achtigen en wat *Tricolia*-tjes. Vlak aan zee echter, was een taverne waarachter het strand leek op te houden. Maar schijn bedriegt: achter die taverne lag het strand waar ik al die tijd van gedroomd had! Gruis, gruis en nog eens gruis... Eerst maar eens de grote exemplaren rapen en daarna plastic zakken vullen met schelpengruis. Mijn geluk kon niet op, alweer een nieuwe soort en alweer één van de familie van de wenteltrap!!! Met behulp van Fritz Nordsieck heb ik het de naam *Epitonium clathratulum* kunnen geven. Het exemplaar is zo gaaf dat het wel de meest bijzondere vondst van de vakantie genoemd mag worden. Vermeldenswaardige vondsten van die dag waren: *Danilia tenei*, *Jujubinus monterosatoi*, *Gibbula turbinoides*, *Rissoa guerini*, *Rissoa lineata*, *Turboella similis* en een juveniel exemplaar van *Epitonium tenuicostata* die stuk voor stuk nieuwe soorten voor mijn collectie zijn.

Terug bij het appartement herinnerde ik mij Piet Hessels braadslede; die kwam ons ook mooi van pas en daarmee kon die avond al wat gesorteerd worden. Bij thuiskomst in Nederland heb ik het gruis grondig met leidingwater gespoeld en daarna gedroogd en gezeefd. Na een jaar van sorteer- en determineer-plezier is de bijgevoegde soortenlijst ontstaan. Onderstaand kaartje geeft de genoemde vindplaatsen weer. (Met dank aan J.G.J. Frentrop voor het kritisch doornemen van de tekst.)

Vindplaatsen op Kreta: 1. Bali; 2. Plakias; 3. Preveli; 4. Skaleta.

Soorten verzameld op Kreta in 1994.
(Species collected on the island of Kreta in September 1994)

(Bij het determineren is gebruik gemaakt van bekende werken als Pflieger & Chatfield [A guide to snails of Britain and Europe]; Nordsieck [Die Europäischen Meeres-Gehäuseschnecken & The Turridae of the European seas]; Arduino s.a. [Catalogo illustrato delle conchiglie marine del Mediterraneo]; Poppe & Goto [European seashells]; Gianuzzi-Savelli et al. [Atlante delle conchiglie del Mediterraneo] en D'Angelo & Gargiullo [Guida alle conchiglie Mediterranee.

<i>Heliotis lamellosa</i>	<i>Caecum subannulatum</i>	<i>Cythara multilineolata</i>
<i>Emarginulla huzardii</i>	<i>Caecum auriculatum</i>	<i>Cythara paciniana</i>
<i>Emarginula elongata</i>	<i>Caecum trachea</i>	<i>Cythara taeniata</i>
<i>Emarginula sicula</i>	<i>Bittium reticulatum</i>	<i>Cythara vauquelinii</i>
<i>Diodora graeca</i>	<i>Bittium reticulatum</i>	<i>Bela laevigata palli</i>
<i>Patella caerulea</i> var. <i>subplana</i>	<i>Bittium reticulatum</i>	<i>Bela laevigata</i>
<i>Patella lusitanica</i>	<i>latreillei</i>	<i>Bela powisiana</i>
<i>Danilia tinei</i>	<i>Bittium lacteum</i>	<i>Bellaspira septangularis</i>
<i>Monodonta turbinata</i>	<i>Cerithium vulgatum</i>	<i>Smithiella costulata</i>
<i>Monodonta articulata</i>	<i>Triphora perversa</i>	<i>intermedia</i>
<i>Jujubinus exasperatus</i>	<i>Similiphora similior</i>	<i>Raphitoma horrida</i>
<i>Jujubinus monterosatoi</i>	<i>Monophorus species</i>	<i>Raphitoma bicolor</i>
<i>Jujubinus gravinae</i>	<i>Cheirodonta pallescens</i>	<i>Raphitoma linearis</i>
<i>Gibbula adansonii</i>	<i>Cerithiopsis atalaya</i>	<i>Raphitoma purpurea</i>
<i>Gibbula turbinoides</i>	<i>Cerithiopsis diadema</i>	<i>Mangelia species</i>
<i>Gibbula fanulum</i>	<i>Cerithiopsis minima</i>	<i>Conus mediterraneus</i>
<i>Gibbula divaricata</i>	<i>Cerithiopsis pulvis</i>	<i>Chrysallida doliolum</i>
<i>Gibbula umbilicaris</i> var. <i>nebulosa</i>	<i>Cerithiopsis species</i>	<i>Chrysallida dollfusi</i>
	<i>Epitonium clathratulum</i>	<i>Chrysallida excavata</i>
<i>Gibbula adriatica</i>	<i>Epitonium commune</i>	<i>Chrysallida intermixta</i>
<i>Calliostoma chalcidarium</i>	<i>Epitonium lamellosum</i>	<i>Chrysallida undata</i>
<i>Clanculus corallinus</i>	<i>Epitonium tenuicostata</i>	<i>Kleinella bulinea</i>
<i>Clanculus cruciatus</i>	<i>Opalia hellenica</i>	<i>Menestho striata</i>
<i>Clanculus jussieui</i>	<i>Melanella antaeflexa</i>	<i>Eulima trunca</i>
<i>Bolma rugosa</i>	<i>Melanella polita</i>	<i>Turbonilla acutissima</i>
<i>Tricolia pullus</i>	<i>Melanella species</i>	<i>Turbonilla hamata</i>
<i>Tricolia tenuis</i>	<i>Crepidula unguiformis</i>	<i>Turbonilla paucistriata</i>
<i>Smaragdia viridis</i>	<i>Tridiva pulchra</i>	<i>Turbonilla pusilla</i>
<i>Littorina neritoides</i>	<i>Neverita josephinae</i>	<i>Turbonilla rufa</i>
<i>Truncatella subcylindrica</i>	<i>Lunatia algeri</i>	<i>Turbonilla scalaris</i>
<i>Truncatella hamersmithi</i>	<i>Semicassis undulata</i>	<i>Turbonilla striatula</i>
<i>Cingula cingillus</i>	<i>Murex brandaris</i>	<i>Cylichna cylindracea</i>
<i>Folinia costata exigua</i>	<i>Tonna galea</i>	<i>Haminaea ortesi</i>
<i>Alvania cimex</i>	<i>Thais haemastoma</i>	<i>Retusa obtusa</i>
<i>Alvania hirta</i>	<i>Mitrella lanceolata</i>	<i>Retusa truncatula</i>
<i>Alvania lactea</i>	<i>Columbella rustica</i>	<i>Trimusculus garnoti</i>
<i>Alvania lineata</i>	<i>Pisania maculosa</i>	<i>Dentalium entalis</i>
<i>Alvania rudis</i>	<i>Cantharus scaber</i>	<i>Dentalium species</i>
<i>Turboella lia</i>	<i>Cantharus scaccchianus</i>	<i>Arca noae</i>
<i>Rissoa auriscalpium</i>	<i>Cyclope donovani</i>	<i>Barbatia barbata</i>
<i>Rissoa benzi</i>	<i>Hinia costulata</i>	<i>Striarca lactea</i>
<i>Rissoa guerinii</i>	<i>Hinia inkrassata</i>	<i>Glycymeris glycymeris</i>
<i>Rissoa lineolata</i>	<i>Fasciolaria lignaria</i>	<i>Spondylus spectrum</i>
<i>Rissoa monodonta</i>	<i>Fusinus parvulus</i>	<i>Lima lima</i>
<i>Rissoa similis</i>	<i>Vexillum littoralis</i>	<i>Lima hians</i>
<i>Rissoa splendida</i>	<i>Mitra cornicula</i>	<i>Ctena decussata</i>
<i>Rissoa violacea</i>	<i>Mitra fusca</i>	<i>Lucinella divaricata</i>
<i>Rissoa species</i>	<i>Mitra ebenus</i>	<i>Diplodonta rotundata</i>
<i>Setia sliorum</i>	<i>Gibberula jansseni</i>	<i>Chama gryphoides</i>
<i>Rissoina bruguieri</i>	<i>Gibberula miliaria</i>	<i>Cardita calyculata</i>
<i>Barleeia unifasciata</i>	<i>Volvarina mitrella</i>	<i>Cardita sulcata</i>
<i>Tornus subcarinatus</i>	<i>Granulina clandestina</i>	<i>Tapes decussatus</i>
<i>Vermetus rugulosus</i>	<i>Hyalina secalina</i>	<i>Venerupis geographica</i>
<i>Petalonchus glomeratus</i>	<i>Mitrolumna olivoides</i>	<i>Chamaelea gallina gallina</i>
<i>Vermetus species 1</i>	<i>Cythara betrandi ossea</i>	<i>Irus irus</i>
<i>Vermetus species 2</i>	<i>Cythara derelicta</i>	<i>Melanopsis praemorsa</i>
<i>Vermetus species</i>	<i>Cythara caerulea</i>	<i>Theodoxus transversalis</i>
<i>Luria lurida</i> (juvniel)	<i>Cythara galli</i>	